

ชื่อโครงการ โครงการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเก็บและรักษาพรรณไม้ให้สีและพรรณไม้หอม
ผู้รับผิดชอบ นางวิราวรรณ เหมันต์
หน่วยงาน สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์

บทนำ

พืชสมุนไพรให้สี หรือพืชสี (dye plants) หมายถึง พืชที่มีสารสีหรือรงควัตถุ (pigment) ในเซลล์หรือในเนื้อเยื่อ และสามารถสกัดออกมาได้โดยกรรมวิธีต่างๆ เช่น หมัก ต้ม หรือแยกด้วยน้ำหรือสารเคมี ซึ่งสารสีเหล่านี้สามารถใช้เป็นสีได้ พืชให้สีสามารถแบ่งตามประเภทของสีที่นำไปใช้ประโยชน์เป็น 2 ประเภท ได้แก่ พืชสมุนไพรให้สีย้อมผ้า และพืชสมุนไพรให้สีผสมอาหาร มนุษย์รู้จักนำส่วนต่างๆ ของพืชหลายชนิดที่ให้สีมาใช้แต่งสีอาหาร อันเป็นผลิตภัณฑ์ธรรมชาติที่ไม่เป็นพิษภัยต่อร่างกาย หรือนำพืชที่ให้สีย้อมมาย้อมผ้า แห อวน หรือหนัง โดยเฉพาะผ้าพื้นเมืองจำพวกผ้าไหม ผ้าฝ้าย ซึ่งให้สีส่นเป็นธรรมชาติดีกว่าสีวิทยาศาสตร์หรือสีสังเคราะห์ปัจจุบันมีการให้ความสนใจในการใช้สีจากวัสดุธรรมชาติเพิ่มมากขึ้นซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากเป็นผลิตภัณฑ์ธรรมชาติที่มีความปลอดภัยต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม ง่ายใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่น และราคาถูก

พรรณไม้หอมจัดเป็นพรรณพืชที่มีความสำคัญทางศิลปวัฒนธรรมไทยมากกลุ่มหนึ่ง มีความผูกพันกับคนไทยมายาวนาน พรรณไม้หอมหลายชนิดนอกจากให้ดอกหอมชื่นใจแล้ว ยังเป็นสมุนไพรใช้ผสมเป็นยารักษาสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บ และใช้เนื้อไม้ทำเครื่องใช้และบ้านเรือนที่อยู่อาศัยได้อีกด้วย

พรรณไม้ให้สีและพรรณไม้หอมมีความสำคัญต่อชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก จึงควรมีการเก็บและรักษาตัวอย่างพรรณไม้ไว้เพื่อนำมาวิเคราะห์หาชื่อที่แน่นอน เก็บเป็นตัวอย่างไว้เป็นหลักฐานอ้างอิง เป็นการทราบถึงปริมาณ ถิ่นกำเนิด และเขตการกระจายพันธุ์ของพันธุ์ไม้ต่างๆ ด้วย เป็นการรวบรวมจำนวนพรรณไม้ให้สีและพรรณไม้หอม และควรเก็บรักษาพรรณไม้เหล่านี้ไว้เพื่อการศึกษา โดยควรมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเก็บและรักษาตัวอย่างพรรณไม้ให้แก่ประชาชน นักเรียน หรือผู้สนใจในจังหวัดกาฬสินธุ์เพื่อให้ความรู้ซึ่งจะนำไปสู่การปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรพรรณไม้ในท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่ออบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเก็บและรักษาพรรณไม้ให้สีและพรรณไม้หอมให้แก่ประชาชน นักเรียน หรือผู้สนใจในจังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกประชาชน นักเรียน หรือผู้สนใจในจังหวัดกาฬสินธุ์ให้มีความรัก และเห็นคุณค่าของพรรณไม้ให้สีและพรรณไม้หอม

วิธีการ

1. ประชาสัมพันธ์เพื่อติดต่อประชาชน นักเรียน หรือผู้สนใจในจังหวัดกาฬสินธุ์เข้าร่วมอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเก็บและรักษาพรรณไม้ให้สีและพรรณไม้หอม
2. ดำเนินการการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเก็บและรักษาพรรณไม้ให้สีและพรรณไม้หอม จำนวน 3 รุ่นๆ ละ 30 คน
3. วิเคราะห์ผลและจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

ผลการดำเนินงาน

การดำเนินโครงการอบรมมีทั้งหมด 3 รุ่น ดังนี้

รุ่นที่ 1 ระหว่างวันที่ 24-25 มิถุนายน 2557 ประกอบด้วยประชาชนผู้สนใจในจังหวัดกาฬสินธุ์จำนวน 33 คน

รุ่นที่ 2 ระหว่างวันที่ 1-2 กรกฎาคม 2557 ประกอบด้วยประชาชนผู้สนใจในจังหวัดกาฬสินธุ์จำนวน 30 คน

รุ่นที่ 3 ระหว่างวันที่ 8-9 กรกฎาคม 2557 ประกอบด้วยครูและนักเรียนผู้สนใจในจังหวัดกาฬสินธุ์จำนวน 37 คน

โครงการจัดขึ้น ณ อาคารปฏิบัติการวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ชั้น 2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์

เนื้อหาที่อบรมประกอบด้วย

1. การให้ความรู้เกี่ยวกับพรรณไม้ให้สีและพรรณไม้หอม
2. การให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการเก็บและรักษาตัวอย่างพรรณไม้
3. การเตรียมอุปกรณ์สำหรับเก็บตัวอย่างพันธุ์ไม้
4. การสำรวจและเก็บตัวอย่างพรรณไม้ให้สีและพรรณไม้หอมภายในวิทยาเขตกาฬสินธุ์
5. การอัดแห้งพันธุ์ไม้
6. การติดพันธุ์ไม้บนกระดาษติดพันธุ์ไม้
7. การทำแห้งเฉพาะส่วน
8. การดองตัวอย่างพันธุ์ไม้
9. การรักษาตัวอย่างพันธุ์ไม้

สรุปผล

จากการดำเนินโครงการอบรมมีทั้งหมด 3 รุ่น ได้มีการสำรวจและเก็บรักษาพรรณไม้ให้สีและพรรณไม้หอมภายในวิทยาเขตกาฬสินธุ์ แบ่งเป็นพรรณไม้ให้สี 26 ชนิด ได้แก่ ยอป่า ต้นสัก มะกล่ำต้น ส้มเสี้ยวหรือกาหลง แคนฝรั่ง สุพรรณิการ์ ปับหรือกาสะลอง ขี้เหล็ก ขี้เหล็กเลือด สนทะเล มะหาด ขนุน คุณ ตั้วขน อาราง ลำดวน หูกวาง ตะขบ เพกา มะเกลือ ขมิ้นชัน เตยหอม ย่านาง มะเขือเทศ และอัญชัน และพรรณไม้หอม 13 ชนิด ได้แก่ หีบไม้งาม กล้วยไม้ ก้นเกรา พิกุล มะลิ พะยอม โมก แก้ว จำปี เล็บมีอนาง ลำดวน ปับ และพุทราชาติ ผู้เข้าร่วมอบรมได้เก็บและรักษาตัวอย่างพรรณไม้ให้สีและพรรณไม้หอมไว้ที่สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์

ข้อเสนอแนะ

ในการอบรมครั้งนี้ตัวอย่างพรรณไม้ให้สีและพรรณไม้หอมบางชนิดที่เก็บและรักษาไว้ยังไม่ครบทุกส่วน เนื่องจากพรรณไม้บางชนิดยังไม่ออกดอกและยังไม่มีผล จึงควรมีการเก็บตัวอย่างเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ตัวอย่างครบทุกส่วนต่อไป

ผู้เข้าร่วมอบรม

ภาพแสดงการทำกิจกรรม